

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 „ — „ | Egyes szám ára 10 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.

Nyitvány sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Kialvó tüzek.

VI.

Szatmár, 1911. okt. 17.

(+) Mikor a katolikus palotával felmerült a katolikus egyesületek centralizálása s a Caecil-egyesület telkének fölhasználása, a terv félreértése miatt igen illetékes helyről határozott tiltakozással találkozunk. Nyomós argumentummal — az alapító fundációs-levelével — álltak elő.

Az alapító-level szerint pedig — hangsúlyozta a tiltakozás — csak addig van lekötvé a telek, az alapítvány, a felépített ház, a mig mindez csak a Caecil-egyesület céljaira szolgál. Mihelyt más célokra kívánják fölhasználni: az alapítvány azonnal föloldódik és a maga egészében — így rendelkezett az alapító — átadandó a létesülő katolikus egyetem céljaira.

Legyünk hát következetesek!

A mit a katolikus palotával kapcsolatban a Caecil-egyesülettel tervül fölvetettünk, az egyenesen a Caecil-egyesület újjáélesztését célozta, most azonban erről nem kívánunk szólni. De igenis az alapító kettős szándékáról.

Az első a Caecil-egyesület, a másik a katolikus egyetem.

Ugyan ki hiszi el, hogy a tevékeny, hihetetlen áldozatokat hozó s épen nagy alapítványai miatt a legönmegtagadóbb életű Irsik Ferenc azért alapította volna a Caecil-

egyesületet, hogy az a pompás telek ott álljon belakotva, mint egy elátkozott vár? Ki hiszi el, hogy csak az volt a célzata az alapítónak, a mikor erre a telekre impozáns épületet emelt, hogy annak pinczejét gabona és egérraktárnak kiadhassák; csak az volt a célzata, hogy a székeskáptalan terhein könnyítsen, lakást juttatván az egyesület épületében a székesegyházi karnagnak?

Ilyen célokra akkora alapítványt senki nem tesz. Nem tett Irsik Ferenc sem. Részletesen, határozottan körvonalozta nagyszabásu alapítványának rendeltetését:

— Az egyházi zene és ének intenzív mivelése és fejlesztése;

— A székesegyházi énekkar szervezése;

— A természetes vezető a székesegyházi karnagy; munkájáért, a szervezett zene és énekkar tanításáért kapja az egyesület épületében a lakást.

De hol van mindez?

A pókhálós ablaku, elhagyatott nagy teremben még az odaépített orgona sem szólal meg, nemhogy az egyházi zene szervezett tábora mivelné ott a legfönségesebb muzsikát.

A székesegyházi énekkar? Karnagy? Erről legjobb nem is szólni.

Hát végre van hajtva az alapító nemes szándéka? Meg van valósítva az ő tervezete? Szolgálja az alapítvány az oly szigoruan meghatározott célzatát?

Ha az áldott alapító ma fölkelne sirjából és látná, mire van lekötvé az ő fundatiója, a maga alkuvást nem ismert határozottságával bizonyára egy percig sem hagyná ily haszontalanul elvesztegetni alapítványát.

Legyünk csak következetesek!

És akkor okvetetlenül tiltakoznunk kell az alapító intenciói értelmében e pangó, pusztuló, veszendő és nem a tervezett célra fölhasznált alapítvány elvesztegetése miatt. Bűn és lelkiismeretlenség volna ezt nem tennünk.

Legyünk hát következetesek!

A Caecil-egyesület alapítványa nem fordított arra a célra, a melyre az alapító leköttötte. Ha pedig ez az eset beáll — és már régen beállt — az alapítvány teljes egészében a létesítendő katolikus egyetemé.

Vagy oda kell adni a tekintélyes fundatiót a katolikus egyetemenek, vagy újjáteremteni a Caecil-egyesületet!

Legyünk hát következetesek!

— Mert az alapító szent szándékát végre nem hajtani — egy a leggonoszabb bűnnel.

Súlyos szavak ezek, de sem nem vádoló, sem nem irányzatosak.

Csak ébresztők.

Lehetetlen, hogy még tovább is fásultan nézzük kialvó tüzeink üszkös hamvait.

Kineseink vannak, a miket zsugorian

Nagyanyáink.

KASZÁS ETEKA.

III.

Trézsi néninek, mint nagymamánktól hallottuk, egyetlen gyermeke volt, szóval, beteges, csendes leányka, két éves korában halt meg. Néha kiállt Trézsi néni az ajtóba, és úgy látszott, gyönyörködik a játékunkban. De mégsem. Ránt egyet a vállán és dohogva befordul — milyen lármások, milyen csintalanok! Hát még mikor egy-egy letiport vagy kihuzott palántát, letépett virágot mutatott nagymamának.

— Itt van ni, nem kimélnék azok semmit, ezért ápolgathatja tens asszony a virágokat. Nem hiába mondom én, hogy rossz gyermekek rosszak, — és sokáig elmormog magában.

— Nem baj, Trézsi néni, nem baj, esitja nagymama, majd ültetünk másikat, hadd teljék kedve kis unokáimnak.

Nagymamának volt egy állandó nyári vendége is, egy másik unokája, akit szekun-

dái javitgatására küldtek nagymama csendes, falusi otthonába. Már a negyedik nyarat tölti együtt nagymamával. Hanem ameddig mi ott voltunk Ajkán, addig nem sokat javíthatott a „rongyos bundán“, amint ő nevezte a szekundát. Csak azt vártuk, hogy jól belemelegedjék a tanulásba, — rendszeren a kertben tanult, a nagy díófa alatt, fekve — s akkor lábujjhegyen a háta mögé sompolyogva fejébe nyomtunk egy fenéknélküli szakajtó vékát. Illetve csak akartuk ezt tenni, mert észrevette szándékunkat, mérgeesen fölugrott és üldözőbe vett bennünket.

— Várj csak — te falusi had, megtanítlak mindjárt — kiabálta. Sikongva menekültünk nagymama védőszárnyai alá.

— Gyertek, gyertek kicsikém — hívott kaczagva nagymama — s mig hátul szoknyájába kapaszkodtunk, védőleg terjesztette kezeit az üldöző elé — hess te csunya kánya, hess innen, nem bántod a kis csibéimet.

A „pesti“-vel mindennap megismételtük ezt a merényletet, pedig különben is haragudott reánk, mert kikacagtuk, ha nagyszerű tornászati mutatványai közben leesett a korlátról, vagy fölborult a biciklijével és mert nem hittük el mindazt, a mit szeretett volna velünk elhitetni. Játékszereinket fitymálta s Feri büszkeségére, a gumipuskára csak annyit mondott: Kezembe se venném. Ferinek meg kellett mutatnia, hogy nem megvetendő fegy-

ver az. Sorba lövöldözte vele az eperfára szálló „aranymálingókat“

Máig sem tudom, mi az igazi neve annak a sárgatollu madárfajnak, amit Feri aranymálingónak nevezett. Összegyűjtötte a madarakat egy előkutatott kalitkába és elrejtette egyik üresen álló disznóólban. Kilencz-tiz madárkája volt már, szomorú kis csapat. Egyiknek szárnyát, másiknak fejét, harmadiknak lábát sebesítette meg a repülő kavics.

Nagymamánknak és anyánknak nem szóltunk semmit, féltünk, hogy elengednék a madarakat. A pestinek sem mutattuk meg, gondoltuk: elárulna.

Trézsi néni volt az első, aki megtudta titkunkat. Észrevette, hogy az ólból hordja a macska azokat a madarakat, amelyeknek tollával beszemeteli a konyhát. Megtalálta a kalitkát s dűnnyögve vitte uagymama elé.

— Nem sajnálják azok még az állatokat sem elpusztítani, nem hiába mondom én, hogy rosszak azok a gyermekek.

Trézsi néni hangjára anyánk is kijött a szobából, ahol felhasználva a belső csendet, pihent kissé. Szeliden csóválta fejét, amint megpillantotta a kalitkát.

— Ez a Feri, ez a Feri — és bontogatni kezdte a drótszálat, amellyel a kalitka ajtaja nagyobb biztonság kedvéért át meg át volt fonva. De már ekkor futva jött Feri a kert végéről — akkor is aranymálingókra lesett.

A kiállítás alatt elfogyott

teveször, vadász, sport kabátok, angol raglanok, átmeneti felöltők, gummi kabátok, épp úgy a legdivatosabb kemény és puha kalapok, keztyűk, nyakkendő, selyem- és ezérnazsebkendő, harisnya, sétabot és más különlegességek ismét megérkeztek.

Telefon szám 296.

RAGÁLYI KÁLMÁNNÁL SZATMÁR, Deák-tér 8.

Telefon szám 296.

elzárunk, nehogy kamatozzanak; erőink vannak s megkötözzük; hatalmas fegyvereink vannak és nem használjuk.

A hol őrtüzeknek kell lobogni, ott fölcsapó lángnyelvek világítsanak!

Megyünk majd ezek tüzelő fényében, csak mozduljon meg a Pázmány-sajtó, az Irodalmi Kör, a Caecil-egyesület.

Állami költségvetés. A pesti város-
liget szegénylegényei — magyarul *jasszok* —
között hallani a pénztelenség napjaiban ilyen
sóhajtásokat: „csak lopnának el tőlem most
200 forintot!” Nem akasztófahumor ez, ké-
rem, hanem éles logika. Helyesen gondolja
az a jassz, hogy akitől elemelhetnek egyszerre
200 forintot, az nem lehet szegény ember s
ami a fő, okvetlenül többje is van, mint a
gazdát cserélő 200 forint. — Ezen kitűnő logika
alapján konstatáljuk, hogy boldog a magyar,
mert van pénze. Hogyne volna pénze annak,
akitől 1852 millió koronát el lehet venni egy
esztendő alatt. Már pedig a „boldog” ma-
gyaron ennyit fognak bevasalni Lukács
László ur humánus receptje szerint az Úr
1912. esztendőjében. Az államháztartás költsé-
geinek ijesztő nagysága és évről-évre való
rohamos emelkedése állandó jelenség a mű-
velt nemzeteknél, mondhatjuk, hogy kultur-
jelenség. Ezen tehát nem volna mit csodál-
koznunk. Csak hogy egy elszomorító különbség
van a magyar és a többi kulturnemzetek
háztartási mérlege között. Ezeknél a kiadások
emelkedésével párhuzamosan halad a bevé-
telek, a jövedelmek gyarapodása; minden
kiadástöbbletet sokszoros jövedelemszaporo-
dás előz meg és követ nyomon. Más szóval
a nagy kulturnemzetek *anyagi erejükhöz*
mértén terhelik meg adózó polgáraikat s
kiadásait produktív beruházásokra fordítják,
azokkal az állami élet erejét duzzasztják, úgy
hogy az ilyen kiadások busásan meghozzák
kamatjaikat s a nemzeti vagyont gyarapodá-
sát eredményezik. Mi csak a kiadások, az
adóterhek emelésében tartunk lépést velük,

— Ne bántsák a madaraimat, kiáltotta.
Hiába való volt anyáknak minden kérése és
sajnálkozása a szomorú kis madarakon, Feri
hajthatatlan maradt.

Eközben észre sem vettük, hogy nagy-
mama bement a szobába. Mikor kijött, egy
kis bádogskatulyát tartott a kezében. Csupa
ujdonatuj tiz krajczárossal volt telerakva.

— Hát ezért elengeded-e fiacskám?
— kérdezte Feritől.

— Ha annyit ad belőle nagymama,
ahány málingót elengeded, akkor igen —
válaszolta Feri. Persze, hogy kapott annyit.

Hanem nagymama csalódott, ha azt
gondolta, hogy ezentúl sutba kerül a gumipuska.
Hiszen most még meg is fizetik a
madarokat, hogyne folytatta volna hát két-
szeres buzgalommal a vadászást. De nagy-
mama rájött a turpiságra. — Te kis hamis,
ki akarod, ugye, játszani a nagymamát — s
pajkosan megfenyegette ujjával. No nesze
még egy hatos, de most már elégeds ám a
gumipuskádat. És jóízűen kacagott az ő
Ferikéje élelmességén.

Ajkán, nagymama oldala mellett való-
sággal repültek a napok. Zugolódtunk, amikor
haza kellett mennünk. István bácsinak volt
mit hallania, szegény nem győzte magát vé-
delmezni.

— Hát tehetek én róla, hogy már el-
küldtek, hogy olyan türelmetlen már a tekin-

de arra már nem vagyunk tekintettel, hogy
eközben tullepjük az adófizetők teherviselési
képességét, véres verejtékünk minden fillér-
jét a hálátlan katonai Molochnak dobjuk oda,
nemzeti életünk életadó szerveit nem táplál-
juk, hanem senyvedni, éhezni hagyjuk s
ezért természetesen egyre szegényedünk. Hát
ez nem helyes, ez nemzetrontó gazdálkodás.
Hasonló az olyan szegény polgárosszony el-
járásához, aki toalettjében, jótékonykodásai-
ban, „szünidei gyermektelep” alapításában s egyéb
ilyen divatos társadalmi szereplésekben egy
sorban buzgolkodik az arisztokrata apostol-
nőkkel, odahaza pedig azalatt éheznek, neve-
letlenül nőnek fel rongyokkal takart gyer-
mekei s a házbér-, hus-, szabó- és egyéb
számlák kiegyenlítését már bizonyos áldások
kíséretében sürgetik a türelmüket vesztett
hitelvezők.

Az egyházmegyei sajtóalapról.

Nagyon régen volt, a mikor azt hittem,
hogy elég csak egy üdvös gondolatot föl-
vetni és annak megvalósításán fog dolgozni
mindenki. Azóta egy-két évtized megtanított,
hogy jobb kételkedni, mint vakmerően biza-
kodni.

Nem fásultam el, csak felbuzduló lel-
kesedésemben tulhajtott reményeknek nem
hiszek. Várok egy darabig.

Talán most is várnom kellett volna még,
de a „Heti Szemle”-ben újabban fölvetett
tervek közül egyik sem hatott oly erősen
rá, mint az Egyházmegyei Sajtóalap. Ennek
szükséges volta bizonyosan régen élhetett
bennem, hogy fölvetésekor rége megért gond-
olatnak lássam, a mit megvalósítani emi-
nens föladat.

Ma egy kissé is nagyobb szabású vállalat
már lapot indít. Nincs jelentősebb politikus,
a melyeknek külön újságja ne volna; van
Andrássynak, Tiszának (neki nem is egy),
Kossuthnak, Justhnak, sőt még Kelemen
Samunak is. Hát ha egyes személyek szük-

tes ur, nekem gyünnöm köll, ha egyszer
parancsolják.

Buesuzáskor már nem kacagott nagy-
mama, csak sirt. Anyánk szintén. Nekünk
sem volt kedvünk mosolyogni, mindnyájunkat
elszomorított valami közös sejtelenem:
hogy ez volt az utolsó látogatásunk nagy-
mamánál.

Késő éjjel érkezhettünk haza, mert
reggel már megszokott ágyaescánkban ébred-
tünk fel. Eleinte sokat beszéltünk Ajkáról és
igen hiányzott közülünk nagymama.

Főként akkor kívánczokunk vissza hozzá,
amikor nagyanyánk szigorú, komoly arczát
megpillantottuk. Szerettük volna elmondani
neki ajkai élményeinket, de nem mertük
megszólítani. Ha néha megkínált bennünket
almás lepénnyel (kitűnően készítette), még a
köszönömöt is oly halkán ejtettük ki, hogy
nem hallotta meg és ránk kiáltott — mi
van rá irva? Ide-oda forgattuk a lepényt,
de nem láttunk rajta olyan jeleket, amilyenek
Feri olvasókönyvében voltak. Ha lett
volna ráirva valami, szentül hittük, hogy le-
tudtuk volna olvasni minden tanulás nélkül
is, ha nagyanyánk parancsolja. Feri világosi-
tott föl bennünket, hogy erre a kérdésre
azt kell válaszolnunk — köszönöm.

NŐI DIVAT UJDONSÁGOK

érkeztek. Arany, ezüst, selyem és antilopbőr kézi táskákból. Arany
szövésű estéli selyem schálak, kézi munka. A legdivatosabb női sap-
kák. Teveször scháll kendők, könnyű plédok, kocsai takarók, harisnya,
zsebkendő, kalaptü különlegességek. Glassé, selyem és antilop keztyűk.

ségét érzik a lapalapításnak, mennyivel szük-
ségesebb egy egyházmegyének. Hát ha egyes
személyek egymaguk óriási áldozatokat hoz-
nak politikájuk, egyéni véleményük és
egyéni érdekeik megvédésére és terjesztésére
egy-egy lapnak megteremtésével, — a szent-
tebb és általánosabb érdekek: egy ország-
darab lehanyatlott katholicismusa nem érde-
mel-e meg áldozatokat?

És mivel az is bizonyos, hogy nekünk
lévén szükségünk erre a lapra s máshonnan
sem tanácsot, sem segítséget az alap össze-
hozására nem kaphatunk: — magunknak is
kell ezt megteremtünk. És pedig nagyon
sürgősen.

Számvetést nem igen kell csinálnunk,
hogy mennyi a szükséges alap; a Heti
Szemleiben olvastuk, hogy Pécsen a katholi-
kus napilap megvalósításához 40—80000 ko-
rona volt szükséges. Nekünk is ennyi kell.
Mondjuk, egyelőre 60000 korona.

Tekintélyes összeg. Nem is ijednék meg
tőle, ha az egyházmegye régi szellemét, a
szent emlékü Hám, a nagy áldozatokat hozó
Meszlényi, az olyan sok és nagy dolgot alap-
ító Irsik és a templomépítő Kádár szelle-
mét látnám ma is élni. Hám és Meszlényi
egymaga milliókat áldozott egyházi és kultu-
rális célokra, Irsik és Kádár százezreket. Ha
egy Irsik élne ma, már megvolna az egyház-
megyei sajtóalap.

Ilyeneknek emlegetése azonban csak
esetlen lamentálás, vagy az egyéni áldozat
alól való kibujás. Más számvetésem van az
alap összehozásának lehetőségére.

Az 1909.-i schematismus szerint 177
presbytere van az egyházmegyének, ezek
közül szerzetes 41, tehát egyházmegyei pap
van 136, a kik közül 6 kanonok. A 130
presbyter, csak 100 koronájával, összead
13000 koronát. A mintegy 200-tagu tanítószög
10 koronával, 2000 koronát, a hivek mint-
egy 10000 koronát (ha az Irodalmi Kör a
megpendített körutat végrehajtja és ha a
kálmandi példára folyik a buzdítás), ez összesen
25000 korona. Fönmarad 35000 korona.
A főpásztor és a káptalani tagok személyen-
ként is többet adakoztak már kisebb jelen-
tőségű célokra.

Igy tehát a 60000 korona összehozása
nem is valami lehetetlen és nehéz.

De van egy — azonban.
Akarjuk-e komolyan ezt a Sajtóalapot
megteremteni?

Ezt még nem látom.

Kálmandnak, de különösen a mezőfényi
tanítónak igazán szép és buzdító példaadását
nem kisebbítem akkor, ha azt mondom, hogy
komolylyá akkor válik a sajtóalap kérdése,
ha a központ tettel mutatja meg, hogy iga-
zán akarja a sajtóalap megteremtését. A nagy
adományoknak kell ezt hirdetni. Csak akkor
hiszem el, hogy valóban kívánjuk sajtónk
ujjászervezését, az egyházmegyei napilapot,
ha ott látom beszédes bizonyosságul a központ
áldozatait.

És nem magam vagyok így.
Mert még eddig semmi biztatást, buz-
ditást nem kaptunk, hogy ez a sajtóalap
kérdése vajjon nem pusztán egy tanítónak,
pár papnak és egy derék községnak jámbor
szándéka-e, hanem valóban az egész egyház-
megyéé?

— Most pedig bejelentem, hogy én
leendő adományomat már félretettem (többet
annál az átlag kivetett 100 koronánál) az
egyházmegyei sajtóalapra. De mivel újból
csalódnunk nem akarok, csak akkor küldöm be,
ha igazán komolyan látom ennek megvaló-
sítását.

Spectator.

Kávét

legjobbat és
legolcsóbban
beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinozi-utoza 16.
„MOKKA” keverék özégem különlegessége.
1 kgr. 4-40 korona. Villany erővel pörköltve.

SZÜRETI TŰZIJÁTÉK!!

Röppentyük, görög és római tüzek, durranó bomba és békák, jux apróságok. Szőlő mosó, szőlő szedő ollók, kések. Gillett borotválkozó készülékek, lehuzó szij, szappan. Valódi solingeni és angol borotvák, hajnyíró gépek, zsebkések, ollók, manicür ollók, csipeszek, manicür teljes készletek, illatszerek, toilett különlegességek.

Ragályinál Szatmár, Deáktér 8. szám, Gillyén-ház. Telefon 296.

A zsidóság történetéről.

XIV.

Irta: Id. EGAN LAJOS.

Mikor a liberalizmus legjobban tombolt az ország szelében, hosszában, mikor Tiszák a hatalom legfelsőbb fokára érve, az általuk oly ügyesen létrehozott, különféle eszközökkel biztosított pártfegyelem föntartására nagy éberséggel vigyáztak, megtörtént a többi között egy oly helyen, ahol az uzsora rettentő arányokban volt elterjedve és annak gyakorlatában az ottani kormánypárt elnöke volt a főmester, hogy egy ottani birtokos, látván a nép nyomortságát, az akkor keletkezében levő hitelszövetkezetek akkori intézőitől ígéretet nyert azon vidéknek hitelszövetkezet föllállítására által való megmentésére.

Megindult a helybeli előmunkálat. A szegény kizsartolt, eladósodott nép hamar megértette a segítség hívó szavát. Kilencszáz részletlet jegyeztek a környékbeli lakosok, a nyomtatványok is megérkeztek, a szakértő mérlegelését is várták, aki a papot, tanítót az ingyenes szolgálatra betanítja. A dolognak ebben az örvendetes stádiumában, egy szép napon megjelentek kezdeményezőnk a községek bírái és minden megokolás nélkül, szégyenkezve, himezve, hámozva töröltették a résztvevők aláírásának legnagyobb részét.

Ennek a meglepő fordulatnak a megfejtése nemsoká várható magára.

Az akkori liberálisnak nevezett kormánypártnak minden hájjal megkent helyi választási elnöke, aki ellen később, országos hírű uzsoraper folyt le, amikor a panaszosok százon felül lettek kihallgatva, — komolyan figyelmeztette a közigazgatás kezelőit, hogy az ilyen népjóléti akció eredményes ténykedése megbéníthatja az ő mameluk liberáló mesterességét. S a hatósági személyek ráparancsoltak a falubírákra, hogy törültsék az aláírásokat. Az akkori szabadelvű irányzat a párturalom erősségét a népjóléti intézményektől is feltette, ez az eset is később egy híres uzsoraperben és a gyakorolt pártelnök elítélésében és elnöki minőségének letörésében nyert befejezést.

Igenis, abban az időben a népjóléti mozgalom formális üldözés tárgya volt; ellenzéki viselkedésnek jellemezve.

De nagyot fordult azóta a világ és sok viz lefolyt a Beretyón, megváltoztak a viszonyok, begubózva téliálmot aludott a régi szabadelvűpárt és most átváltozva mint szárnyra kelt lepke, szopogatja annak a virágnak mézét, melynek éltető részét a gyökereket és törzset, mint féreg, nem tudta tönkretenni.

Szép példával szolgál erre Tisza István gróf szereplése, a margittai hitelszövetkezet közgyűlésén, a mikor a micskei plébános őt mint a hazai liberalizmus vezetőjét köszöntötte föl. Az a Tisza István, akinek hű csatlósai nem türték meg a szövetkezetek létrehozását, megnyitó beszédet tartott a szövetkezeti közgyűlésen, melyen kifejtette, hogy a hitelszövetkezet áldásos működést fejt ki, mert a község lakossága csakis a hitelszövetkezetek útján ért el a takarékoság és tökélygyűjtés gyakorlatához.

Honnan ez a csudálatos változás? Ezt a szerepelni vágyó politikus természetrajzában találjuk meg. Előbb a megsanyargatott nép arra szavazott, akit az uzsorás hozott a nyakára, mert ha azt nem teszi, felmondják

neki a tőkét. Most, midőn van az országban 2000 hitelszövetkezet és van annak 556,000 tagja, van 88 millió takarékbetéte, üzletrészen 33 milliója, most annak áldásos működését kidicsérve, a politikai stréber ezt legyezgeti.

De nyomban üt egyet arra, aki a zsidó közvetítő kereskedelem ártalmáról beszél, mely ellen sajátlag a szövetkezeti védelem megindult, kijelentvén: „hogy ő mindég hive volt a tisztességes közvetítő kereskedelemnek. Az ilyen ellenséges és tendenciózus nyilatkozatok, ugymond, éppenséggel nem használnak a szövetkezet nemes eszméjének. Óvatosságra inti a szövetkezet vezetőit, hogy ne helyezkedjenek ilyen antimerkantil elvek alapjára. Kijelentette, hogy nem szimpatizál ugyan a spekulációkkal, de elismeri közgazdasági jogosultságát annak, hogy mindenki olyképp értékesítse portékáit és termékeit, a mint csak lehet.“

Lám, lám ilyen az ügyes politikus; hiszen nem a tisztességes közvetítő ellen való védekezésben erősödött meg oly hatalmasan a szövetkezeti élet, hanem az ellen, amelyet az előtt legyezgettek a liberális politikusok, akik közvetítették jó pénzért az elrémített, megsarcolt nép szavazatát.

A banketten azt mondja Ő, „A szövetkezetek célja, erősíteni a gyengéket az erősek ellen.“

Mert ez a célja, talán még gyöngének érzi magát az uralomra vágyó politikus, és elismeri a szövetkezetek önnön magukból kinőtt erejét, és ellenálló képességét, hogy most, midőn az ő segítsége nélkül, vagy az ő liberális pártjának nyomása ellen is megerősödve, jó lesz itt is szavazatokra szert tenni; de hogy a régi liberánsok szavazatát el ne veszítse, haragosan kiböki megvetését azok ellen, akik a liberalizmus ellen küzdenek a szövetkezetek nevében.

Most már szinte elszédülve ettől a nagy mondástól azt kérdezzük: sajátlag mi a liberalizmus? Az uzsorások szabad sőt a szavazatok liberálásért támogatott közvetítő kereskedők pártfogása? vagy a népszövetkezés útján keresett védekezés támogatása?

Csunya dolog az a politika, hogy szeret félrevezetni, hogy meg kell fontolni a szavakat, azt is hogy ki, mikor és miért mondja. Most kezdődik a politikus simogatása, mikor fölismerte ő is, hogy amit semmiféle hatalom el nem tudott érni, az egykori liberálisok által üldözött szövetkezet megvalósította.

Most már szóba is állnak vele, sőt meg is dicsérik, mert a gyöngé nép a maga erejéből megerősödött és imponál azzal is, hogy az önzést legyőzve, az altruizmus érzetét ismerteti meg.

Az áralakítást már nem a közvetítőre bizza. Megszüntette a pénzuzsora romboló hatását, melyet a törvény ügyes kijátszásával, a liberálisok mameluk liberánsai, kényelmes biztonsággal gyakoroltak.

Kizárta a szövetkezet az élelem hamisítással való veszedelmes csalást, a hamis mérték és sullyal való becsapást.

Az ilyen erőlkifejtést látva, a nemes gróf is értékesnek látja már az egykor üldözött szövetkezeti uton megerősödött szegény emberek politikai súlyára számítva őket kissé megingatni és eldicsérni azt, aminek létesítéséért hazánkban, az egykor ezért paraszt boldogítónak kigunyolt Károlyi Sándor grófot illeti a hálás elismerés.

„Amit a rossz sajtó elrontott, azt nagyrészt csak a jó sajtóval hozhatjuk helyre.“

A mi sajtónk nem szolgál önző célokat, nem hajhász anyagi érdekeket, nem vonul ki gyűlölettel az ellenség letiprására, hanem a jelen idők viszontagságai között annyira üldözött igazságot akarja a tévedő embereknek hirdetni.

Ennek a sajtónak érdekében tehát megtehetünk s meg is kell tennünk annyit, amennyit az ellenséges sajtó képviselői saját céljaikért megtesznek.“

CSERNOCH JÁNOS.

Szatmár plebánost választ.

Hehelein Károly prelátnak-kanonok, a szatmári plebánia adminisztrátora előrehaladott korára való hivatkozással lemondott a nevezett plebánia vezetéséről és a folyó polgári év végével magát ezen állásától felmentetni kérte. A főpásztor méltányolván a felhozott indokot, kérelmét teljesítette, egyuttal felhívta a várost, mint a plebánia kegyurát, hogy lelkészválasztói jogának gyakorlására a püspökség alapításakor a római szentszék és az apostoli király által tett legfelsőbb rendelkezések keretében a nemrég kiegészített székes káptalan tagjai közül új lelkészt válasszon s azt kinevezés végett mutassa be, hogy állását azonnal elfoglalhassa.

Szatmár tehát lelkészválasztás előtt áll. Hogy ki foglalja el helyét a lelépő érdemes lelképásztornak, azt ezidő szerint tudni még nem lehet, de bármelyikre essék a választás a káptalan tagjai közül, mindenikben rátermett, tudományban és műveltségben kiváló férfit fog nyerni, aki képes leend előkelő állásában mindenütt és minden alkalommal a legdistingváltabb óhajoknak megfelelő módon repraesentálni.

A választás esélyeivel tehát felesleges foglalkoznunk, de ezen nagyjelentőségű változás felett nem térhetünk napirendre anélkül, hogy a nyugalmat óhajtó, nyugalomba vonuló lelkésztől szívünk melegével el ne buesszunk. Követelik ezt az ő kiváló kvalitásai, az a pedanteriáig önfeláldozó buzgalom, melyet a szatmári plebánia vezetésében kifejtett. Mint a jó gazda birtoka felett, úgy örködött ő plebániája területén, latba vetvén szellemi és testi erejének egész súlyát, hogy a hitélet meg ne rendüljön, hogy erősödjék az összekötő kapocs az egyház és hivei között, hogy a kölcsönös egyetértés meg ne zavartassék, hogy az itt élő sokféle vallásfelekezet közös békéje fel ne bomoljon.

Öreg kora dacára minden téren fiatalos erővel, fiatalos lelkesedéssel vette ki a maga részét. Hányszor láttuk a szószéken oktatva, lelkesítve, nemesítve az egybegyűlteket? . . Minden alkalommal, midőn lelképásztori hivatása így követelte. Ugy fogta fel a dolgot, hogy aki lelkész, a rá háruló feladatoknak eleget is kell tennie. És ő prédikált, vasárnapról vasárnapra, ünnepről ünnepre. A plebániái ünnepélyes miséket minden rákövetkező alkalommal személyesen végezte. Hányszor megesett, hogy prédikált és nagy misét mondott egyszerre, pedig ez az ilyen magas korban levő férfinál nem kissé fárasztó. Ő nem ismert fáradtságot, midőn lelkészi teendőinek teljesítéséről volt

Miért előnyös a FÖGEL-féle **Mert** pörkölt kávé használata?

nem füstöli lakását;
nem vesződik a pörköléssel;
minden perczen friss pör-
kölést vehet.

Mindamellott 25%-ot megtakaríthatnak mindazon vevők, kik pörkölt kávé vesznek mert annyi bepörköltől k a hzi pörkölésnél.

Kérem próbavételét, melyből meggyőződhet.

szó. Plebániáján naponként megjelent, hogy a hivatalos ügyek intézéséről gondoskodik. A jogkeresőkkel szemben igazságos, a támogatásra vagy segítségre szorultakhoz méltányos és áldozatos volt. Tisztelettel és kegyelettel emlegetik nevét szerte a városban és emlegetni fogják évtizedeken keresztül.

Részt kívánt venni a város ügyeinek intézésében, ezért beválasztatta magát a városi bizottsági tagok sorába. A törvényhatóságban mindannyiszor felszólalt, ahányszor a szóbanforgó közügy nagy ismereteit, széleskörű tapasztalatait igényelte, vagy ha irányító szavaira volt szükség.

Mint lelkes büszkeségére vált Szatmár városának. Akár nagy tudományát, akár mélyen kutató elméjét, akár finoman distingváló logikáját, akár magas műveltségét, akár papi karakterét, akár ambícióját tekintjük a tevékenységben, diszkrét szolgált annak a helynek, melyet mint a város lelkésze elfoglalt.

Volt püspöke 1902-ben nevezte ki szatmári lelkésznek, tehát tizedik éve immár, hogy áldásos buzgalommal működik közöttünk plebániája és a közügyek intézésében. Hogy mily buzgalommal és minő érdemeket szerezve, annak megítélésére legilletékesebb fórum főpásztora. Közöljük azért azt a meglehangú levelet, melyet felmentése alkalmából hozzá intézett.

„Méltányolva f. hó 1-én 307. sz. a. előterjesztett kérelmének indokait, Méltóságodat a szatmári plebánia adminisztratori tisztjétől kívánsága szerint a folyó polgári év végével felmentem.

Közel tíz évig viselt hivatalában lankadatlan buzgalommal kifejtett áldásos tevékenységeért főpásztori köszönetemet fejezem ki Méltóságodnak.

Az Isten neve dicsőségére s a lelkek örök javára lelkiismeretesen végzett munkának boldogító tudata s az üdvösség útján vezetett hívek hálája és imája kísérik Méltóságodat még hátralevő, s a Gondviselés kegyelméből — reméljük — hosszú életén keresztül.

Ezek után nincs egyéb hátra, minthogy mi is csatlakozunk a főpásztorunk ama kívánságához, hogy a jó Isten tartsa meg Szatmár város visszavonuló lelkészének életét számos éveken át.

S e kívánság bizonyára meleg szeretettel fog a közeli napokban minden oldalról megnyilvánulni. Mert november 17-én lesz Hehelein Károly aranymisés, akkor fog 50 áldott esztendő munkájának határkövénél vele áldozni és hálát adni az egyházmegye is.

Tisztelői már is készülnek ez ünnepre, a mely bensőséges, mély és örömteli lesz. Mi már most köszöntjük szívünk hódolatával az aranymisés praelatust. Ad multos annos!

(b.)

A szabadkőművesség öszlatai. A ki eddig a szabadkőművesség iránt csak parányi tisztelettel is viseltetett, olvassa el a következő 4 sort, mely egy francia szabadkőműves újságban látott napvilágot:

„Nekünk — szabadkőműveseknek — kötelességünk széttiporni a gyalázatost. S mi ez a gyalázatos? Ez nem a klerikalizmus, hanem maga az Isten.“

Jól jegyezzük meg, hogy a szabadkőművesség nem a klerikalizmus vagyis az ugynevezett „papi hatalom“ ellen küzd, mint azt talán sokan gondolják, sem a róm. kath. Anyaszentegyház, sem másféle felekezet ellen, hanem egyenesen maga az Ur Isten ellen.

E nyilatkozat szerzője nem tagadja, hogy van Isten, hanem hiszi, sőt tudja, de gyűlöli oly annyira, hogy eltiporni szeretné.

Igy csak őrült beszélhet, ilyen czélokot és törekvéseket csak gyűlölettel megzavart elmék tüzhöznek maguk elé. A szabadkőműveseknek is az Isten iránt való gyűlölet vette el az eszüket. És mégis azt kell látnunk, hogy a szakadkőművesség ma hatalom; dirigálja társadalmi életünket.

A magyarországi szabadkőművesség majmolja a francia istenkáromlókat. Vakoló estélyeiken állandóan a mi vallási ügyeink „kerülnek táblára“. Ujságaik szünet nélkül hitünket támadják. Csak idő kell és a keresztények legyenek továbbra is oly könnyen becsapható naivak, nálunk is meg fog jelenni a szabadkőművesség a színen a maga valóságában, Istent gyűlölő és letiporni akaró programjával.

Es ez lesz a vég kezdete, a magyarság elpusztulásának szomorú ideje — mert hiszen egy nemzet sem bírja ki az istentelenséget, bele kell halnia. Ezt tanítja a világtörténelem.

Az élet ösztönével kell tehát küzdenünk a szabadkőműves gonoszság mételje ellen.

1. Miért gyógyulunk Mária-völgyön?

2. Mert Mária-völgyön a parádi, bikszádi, gleichenbergi, karlsbadi, seltersi, emsi, bártfai gyógyvizeknek valóságos hasonmása van.

3. Mária-völgyi vizek a legkellemesebb, legüditőbb italt szolgáltatják.

4. Mária-völgyi ásványvizet 7/10 literig 6 fillérért tölt bérmentve érkező tiszta üvegekbe a Fürdőigazgatóság.

08

Egyházmegyei Kath. Sajtó-alap.

Kálmánd példaadása nem szalmaláng, de kitarító lelkesedés, a mely hétről-hétre elhozza újabb gyűjtését a Sajtóalpra. Ezen a héten is, a mikor külön templomi gyűjtés volt a kath. sajtóra, újból megjelent Kálmánd. Derék, tisztos gazdák, szegény zsellérek, férfiak és asszony egyaránt kiveszi részét az adakozásból. A fillérek és koronák gyűlnek s a tűz nem kialvóban, de még emelkedőben van.

Megilletődött bámulattal állunk meg a derék falu öntudatos katolikussága előtt és várva-várjuk a többi hitközség hasonló megmozdulását. Ha most nem teszünk meg minden lehető sajtónk megteremtésére, magunk itéljük halálra magunkat.

Adjon tízet és lelkesülést mindannyiunkba az az áldozni tudó hitbuzgóság, a mely oly megkapó módon nyilvánul Kálmándnak nem szűnő adakozásában. Mert a most beérkezett gyűjtés kísérő sorai azt üzenik, hogy hol több, hol kevesebb adományval hétről-hétre még sokáig növelni fogja Kálmánd a tőle kezdeményezett és jórészen tőle összehozott Sajtóalapot.

Kálmándról e héten a következő adományok érkeztek: özv. Láng Jánosné 10 K, Linzenbold György, ifj. Schilli János 2—2 K, Varga Antal és N. N. 50 fillért. Összesen 15 korona.

Varjas Endre pedig 50 koronát adományozott; ezzel az e heti gyűjtés összesen 65 korona.

Az Egyházmegyei Kath. Sajtóalpra eddig följánlott összeg 1065 K
begyűlt összeg 312 „

EGY IRÓ NAPLÓJA

Irja: HARSÁNYI KÁLMÁN.

1911. október 5.

Bármily különösnek lássék is: szeretném bevezetésül előre összegezni jövődöbeli élményeim velejét, e még meg nem írt napló foglatát, melynek első sorait most kezdem papírra vetni.

Az események képét — optikai jelenségekként — a kinematografus örzi meg híven, nem mi. Az a kép, a melyet érző aggyal, gondolkozó szívvel mi örzünk meg, sohasem igaz tükörképe valamely eseménynek; mindig hű mása azonban az élménynek; az élményt legjobban talán úgy lehetne meghatározni, hogy *külső eseményeknek belül átértett képe* a lelkünkben. Kép, a melyet vegyi folyamat örökít meg a lemezen és savak marnak az érzékeny felületre, de olyan savak, a melyeknek vegyi képlete minden lélekben más és más. Ezek a savak döntik el a megörökült képek sorsát, nem maga a kép, mely megörökítésre kínálkozott.

A filmnek olyan álláspontja van, a minőt még a legnagyobb gondolkodó sem érhetett el és a melyet már az emberek legtudatlanabbja is túlhaladt. A film filozófiai jelmondata: — „minden mindegy“. Mindent megörökít és ugyanúgy örökíti meg, akár én berregtettem végig a gépben, akár te, akár iksz veti fürdőbe, akár ipszilon. Nekünk semmi sem mindegy. Még ugyanaz a külső kép sem válik bennünk azonos élménnyé két távoleső pillanatban. Bármennyire egységes legyen is lelkünk alapjellem, — hangulataink végtelen sok változatban vethetik felszínre. Hogy hasonlatomnál maradjak: a kinematográfnál sokkal bonyolultabb folyamat megy végbe bennünk, mikor valamely eseményt élménnyé változtatunk s a magunk élményét odakináljuk másnak. A mi kettős tárgylencsénk — a szemünk, semmiképpen sem objektív; tárgyát megválogatja, magához idomítja, megcsönkítja vagy kibővíti, már a látott kép sem hű mása a valóságnak. Szóval már a fölvétele is hamis. A savas fürdőben meg éppen elváltozik, mikor a földéztet érzések és gondolatok egyetlen valamivé — élménnyé — egyesülnek vele. Azután következik még egy harmadik meghamisítás, — a kivetítés, melynek számot kell vetnie azokkal, a kik számára készül. Szóval hamis, háromszorosan is hamis, a mi kikerül belőlünk. De csupán objektive az. Szubjektive maga a valóság. Ezt a valóságot fogom én adni ebben a naplóban.

Hogy mi minden fog történni, míg könyvvé gyarapodnak ez apró cikkekcskék, benyomások és följegyzések, azt nem tudhatom. De tudnom kell és tudom is valamelyest, mi-féle savak fognak elbánni a bárminemű jövődöbeli eseményeknek lelkembe vetített képeivel. Nincs sav, a melynek bonyolultabb képlete ne volna; ezé csak két betű. Kettő, a melyet a világ legtudományosabb elméje sem gyarapíthat meg. Mindig két betű marad, mindig a legősibb, legnaivabb szó, az *én*.

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu

lábbelit akar vásárolni,

az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dúsán felszerelt cipő-raktárában csak a valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és oszlmákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden elsőrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánczokat teljesen kikészít, s akinek áruin oszlmosság dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és oszlmák is készülnek.

fedezetére 1 százalék. Majd a választások vették kezdetüket, a melyeknek eredménye a következő: az ujonnan rendszeresített II. oszt. aljegyzői állásra közfelkiáltással dr. Németh Béla lett megválasztva. A III. o. aljegyzői állást Serly István 87 szavazatával szemben 173 szavazattal Schönplugh László nyerte el. A III-ad o. szolgabírói állásra Helmezy Pált választották meg. A közigazgatási bizottság tagjaiul: Jékey Zsigmond, Böszörményi Zsigmond, Luby Béla, Szuhányi Ferencz és Tóth Mór választották meg Szuhányi kivételével mind függetlenségi párt tagjai. A központi választmányt Dr. Sternberg Gézával, Róth Károllyal, az állandó választmányt Róth Károllyal egészítették ki. Az igazoló választmány elnöke Debreczeni István, tagjai pedig Róth Károly, Madarassy Gyula és Kaufmann Jenő lettek. Megalakították még az egészségügyi bizottságot és megszavazták a tárgysorozatban felvett pótdadókát is.

Az Orsz. Kath. Sajtóalpra az elmúlt év folyamán a következő nagyobb adományok gyűltek be: Csernoch János kalocsai érsek, még mint csanádi püspök 10.500 koronát adományozott az egyesületnek, gróf Csáky Károly váci püspök újabb 10.000 koronát adott tíz éves püspöki jubileuma emlékére (ezzel az összeggel a bőkezű főpásztor eddigi adományait 30.000 koronára egészítette ki), végre gróf Zichy Gyula pécsi püspök újabb 10.000 koronájával, melynek fele azonban az egyházmegyei katolikus sajtóra visszatartott, 31.000 koronára egészítette ki eddigi adományait.

A főpásztor a nemzeti kulturáért. József kir. herceg védnöksége alatt az alföldi magyarság kulturájának, szellemi és anyagi erejének fejlesztése és megerősítése céljából „Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület” alakult, melynek működési köre 12 vármegyére terjed ki. E vármegyék Békés, Bihar, Borsod, Csanád, Csongrád, Hajdu, Heves, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Szabolcs, Szatmár és Ugocsa vármegyék. Egyházmegyénk főpásztora áthatva azon tudattól, hogy az egyesület hazánk kulturális fejlesztése körül fontos misziót van hivatva teljesíteni, az alapító tagok sorába lépett és az alaptólke gyarapítására 200 koronát küldött az Egyesület pénztárába.

Püspöki konferencia. Egyes lapok híreivel szemben illetékes helyről jelezzük, hogy az eredetileg október 15-ére tervezett püspökkari értekezlet elhalasztott és pedig Budapestről nyert értesülésünk szerint valószínűleg a katolikus nagygyűlést megelőző napokra, november 11-ére.

Közigazgatási bizottsági ülés. Szatmárvármegye közigazgatási bizottsága f. hó 13-án tartotta meg rendes havi gyűlését Csaba Adorján főispán elnöke alatt. Az alispáni jelentés szerint az elmúlt hóban utelvetel kért 104, kapott 92, visszatért 19 egyén; mint örvendetes eseményt jelenti, hogy a kivándorlás csökkent. A főorvos a közegészségügyet az előző hónappal szemben kedvezőtlenebbnek tartja. Nagybányán, Nyirmegyesen és Laczfaluban a vörheny, Nagybányán és Szaniszlón a ronesoló toroklob uralg. Megtette az intézkedéseket a járvány továbbterjedésének meggátlása végett s gondoskodik arról, is hogy az elrendelt óvintézkedések be is tartassanak. A vármegyében két kolera-nyanus eset fordult elő, Királydarácon és Szatmárcsékén. Mindkét esetenél azonban a vizsgálat negatív eredménnyel végződött. A tanfelügyelői jelentést „Iskola” rovatunkban hozzuk. A pénzügyigazgató jelentése szerint az adóbehajtás kedvező. Az államépítészeti hivatal főnöke az utak jókarban létéről tett jelentést. Az ügyészség jelentése szerint az elmúlt hóban letartóztatva volt 225 férfi, 26 nő, szabadult 193 férfi, 24 nő. Főállatorvos kedvező jelentést tesz és a ragadós betegségek apadásáról jelent.

Eucharisztikus világkongresszus. Bécs városában lesz a legközelebbi eucharisztikus világkongresszus, mely a jövő év őszén lesz megtartva. A nagy katolikus világváros már mostantól fogva készül a kiváló ünnepnapra. A múlt kongresszuson a kicsi Madrid több mint 100000 idegent látott vendégül, a

nagy Bécsnek lesz helye még többek számára is. Felmerült az a terv, hogy Magyarország és Ausztria összes népei jellegzetes és szép népviseleteikben vonuljanak a körmenetben és hódoljanak a szentségi Jézus előtt.

Tisztviselői gyűlés. A helybeli állami tisztviselőket 1911. október 22-én vasárnap d. e. 11 órakor a városháza tanácstermében drágasági pótlék utalás és a lakbérnek 1908. IV-ik negyedéről való visszautalása ügyében tartandó értekezletre tisztelettel meghívom azon kéreessel, hogy ezen értekezleten saját érdekükben megjelenni sziveskedjenek. Külön értesítés helyett: Füzessy törvényszéki bíró.

Színházi bérlés. A nov. 6-án kezdődő színházi szezonra a bérlők okt. 19-én és 20-án jelentkezhetnek a színházi irodában. A múlt évi bérlők helyei okt. 20. déli 12 óráig lesznek főtartva.

Adományok. A nőgyelet részére Jékei Károlyné és Schönplugh Jenőné gyűjtőívén adakoztak: Boromisza Tibor 200 K, Szabó Norbert, Hehelein Károly, Szabó István 30—30 K, Hámon Róbert, Benkő József, Pemp Antal 20—20 K, Lovász Győző, Kertész Pál, Lahoesinszky Béla, dr. Wolkenberg Alajos, dr. Láng Antal, dr. Uhl Károly, dr. Kovács Gyula 2—2 K, Kassay, Barna M. 1—1 K, Mayer Jenni 60 f. Összesen 466 K 60 f., mely kegyes adományokért hálás köszönetet mond az Elnökség.

Szüret a vármegyében. A múlt héten megkezdődtek a szürettek, általában jó minőségű, közepes termésre számítanak a gazdák. A mustért 32—40 fillért ígérik, a gazdák azonban tartózkodók az eladásnál, mert az idej termés kiváló minőségű.

Hivatalos órák a törvényszéken. A kir. törvényszéknél a hivatalos órák a téli időszakban d. e. 8-tól d. u. 3-ig tartanak.

Kinevezések. Csaba Adorján főispán dr. Rooz Elemér városi alorvost és dr. Lachetta Brunó szatmári járásorvost tb. megyei főorvossá, — dr. Weisz Jenő nagybányai gyakorló ügyvédet tb. vármegyei főügyésszé nevezte ki.

Három üstökös. Jelenleg három üstökös áll a nyugati esti égen. Figyelemre méltó azonban csak a Brooks-féle üstökös, mely most a Naphoz közeledik és egyre fényesebb lesz, úgy hogy most már csóvája szabadszemmel is észrevehető egész 14 foknyi hosszúságban, ámbar igen gyenge. Az üstökös az Arcturus nevű sárgás és fényes csillagtól jobbra és néhány fokkal magasabban, könnyen látható a szürkület eltűnése után, úgy 7 óra körül; közönséges távcsőben is érdekes látvány. Arcturus alatt, de egészen a láthatáron ugyanazon időben a Baljawszkytól felfedezett üstökös áll, amely ugyan fényesebb volna, de nagyon alacsony állása miatt rosszul látható. Magasabban, a Korona nevű csillagzat felett a harmadik új üstökös áll, melyet Quessenet Párisban fedezett fel; de ez még csak távcsőben látható.

Nőgyeleti kiadás szeptember hónapban. Arvaházra 157 K 98 f., havi segélyekre 167 K, rögtöni segélyek 36 K. Összesen 370 K 98 fillér.

Aki szép és olcsó ajándékot óhajt vásárolni, az menjen el a színházzal szemben levő óra és ékszer üzletbe, mert ott találja a legdusabb választékokat valódi arany és ezüst ékszerekben, ugyanígy valódi ezüst és kínai ezüst dísz tárgyak, mindennemű zseb- és fali órákban. Tisztelettel özv. KEPES DÁVIDNÉ Szatmár, a színházzal szemben.

Ahova feljárni is bajos . . . A sikárlói legmagasabb hegyen termett kitünő sikárlói bor egy félliteres butelia az üzletben idej 20, tavalyi 30 krajczár. Saját töltésű 4 éves sikárlói pecsénye-bor „Hungária gyöngye” ezímen egy butelia 50 krajczár. Házhoz vive sikárlói bor egy félliteres buteliában idej 16, tavalyi 20 krajczár. Pecsénye-bor egy félliteres buteliában 25 kr.

Firczak püspök jubileuma. Az aranymisés főpásztort jubileuma alkalmából a szentséges atya is üdvözölte a következő leirattal, a melyben áldását küldi az aranymisés püspöknek „Illme ac Rme Domine! Cum Beatissimus Pater de quinquagesimo Sacerdotii tui anniversario certior factus sit, gratum mihi munus commissit vota atque omina Amplitudini Tue exprimentí, quibus Ipse, faustam hanc nactus occasionem, volens libensque te prosequitur. Cleri igitur populique tui laetitiae Se adjungens Augustus Pontifex coelestia tibi auxilia adprecatur, ut, opitulante Deo, ad maiorem Altissimi gloriam ad bonumque animarum tibi concreditarum, multos adhuc annos episcopali munere fungi valeas. Quem in finem Sanctitas Sua Apostolica te auget Benedictione, istius insinul Dioeceseos Clero Fidelibusque in Domino benedicens. Meas quoque gratulationes, mea accipe vota; dum, sensus existimationis maximae in te meae confirmans, sum ac permanere gaudeo Amplitudini Tue Addictissimus R. Card. Merry del Val.”

Az ungvári Petőfi-emléktábla. Petőfi emléktáblájának leleplezése, a melyet a Kossuth-téri állami elemi iskolai épületén helyeztek el Petőfi ungvári tartózkodásának emlékére, — vasárnap ment végbe. A tudományos és irodalmi társulatok közül koszorukat küldtek: a Magyar Tudományos Akadémia, a Kisfaludi Társaság és a Petőfi Társaság. Koszorút helyezett el a Gyöngyösi Irodalmi Társaság is. Az ünnepi beszédet dr. Ferenczi Zoltán, a Petőfi-Társaság-alelnöke mondta.

Járásbíróból ügyvédjelölt. Még emlékeztet az a dráma, amely 1909. év tavaszán történt Mátészalkán. Sovány Dezső járásbíró hazafelé tartott a lakására, amikor Bordás Demeter kéményseprő megtámadta, a bíró önvédelemből bicskát rántott s hasbaszurta Bordást. A szurás a szerencsétlen embert megölte. A szatmári törvényszék felmentette Soványt. A pör befejezése után megindult Sovány ellen a fegyelmi eljárás és az ítélőtábla fegyelmi tanácsa hivatalvesztésre ítélte. Sovány, nem lévén vagyonos ember, új életpályára lépett, letette a jogtudományi első szigorlatot. Kántor Mihály tiszalöki ügyvéd irodájában jelentkezett joggyakorlatra s beadta kérvényét a debreczeni ügyvédi kamarához az ügyvédjelöltek lajstromába való felvétel végett. A kamara Sovány Dezsőt felvette az ügyvédjelöltek közé s a felvételt a következő érdekes határozattal indokolta meg:

„Habár folyamodót, mint volt kir. járásbírót a debreczeni kir. ítélőtábla 78/910. fegy. számu jogerős ítélete hivatali állásának elvesztésére ítélte, mert őt magaviselelete folytán a bírót megillető tiszteletre és bizalomra méltatlannak találta s habár kétségtelen, hogy az ügyvédre nézve annak megítélésénél, hogy tiszteletre és bizalomra méltó-e, ép oly szigorú mértéket kell alkalmazni, mint bíróval szemben, mégis tekintettel arra, hogy a kamara választmányja úgy véli, miszerint a fegyelmi eljárásra alapul szolgáló végzetes tett, a bírói állástól való elmozdítás folyamodó egyéniségére nagy, még pedig kedvező irányu befolyással volt s ennek folytán tőle, mint meglelt, családos embertől várni lehet, hogy az ügyvédi pályán s magánéletben is az ügyvédtől megkívánható tisztelességgel és bizalomra méltóan fog viselkedni és élni, ezekre való tekintettel a kamara az ügyvédek lajstromába felveszi.”

Uj katolikus kör. Nagybereznán Fialkovszky József szentszéki tanácsos lelkes közreműködése és buzgalma következtében kath. olvasókör alakult, melynek alapszabályai egyházhatalósággal már megerősítést nyertek. A kör fontos misziót van hivatva betölteni, úgy az egyház, mint a magyarság érdekében az idegen ajku lakosok között. A kör tagjai nem katolikusok is lehetnek.

A nagykarolyi polgármester ünneplése. A királyi tanácsossá kinevezett Debreczeni Istvánt kitüntetésére alkalmából október 21-én a városi képviselőtestület disz- közgyűléssel ünnepli, a melyen a királyi tanácsossá történt kinevezéséről szóló okiratot Csaba Adorján főispán fogja átadni. A tisztikar üdvözlését a közgyűlés keretében Hetey Ábrahám h. polgármester, főjegyző fogja tolmácsolni. A disz- közgyűlés után Nagykaroly város lakossága fátylasmenettel fogja megünniesíteni Debreczeni Istvánt. A város lakosságának szónoka: Rooz Samu ügyvéd lesz. Este bankett.

Eljegyzések. Reintz Rezső, ungvári m. kir. pénzügyi számgyakornok eljegyezte Rády Jucikát Ungvárról. — Thegze Emil boródi tanító eljegyezte Moncsák Erzsikét, Moncsák Gyula minaji állami tanító leányát. — Tuba Endre ref. tábori lelkész eljegyezte Lakos Irénkét Budapesten. — Turzuly László szat- máresekei rk. tanító eljegyezte Farkas Ilonkát Szatmárhegyről.

Házasságok. Néhai Naményi Konez István beregmezei földbirtokos fia: Naményi Konez István honvéd huszárfőhadnagy egy- bekelte benedekfalvi Kiszely Ilonkával. — Mándi Mándy Irén és csicsókereszturi Torma István honvédfőhadnagy házasságot kötöttek a nagykarolyi róm. kath. templomban. —

Ugocsa virilisei. A virilisták 1912. évi sorát Lator István nyitja meg, 2686.44 K kétszeresen számított adóval; tényleg a legtöbb adót fizeti báró Perényi Zsigmond 2184.72 K, legkevesebbet a virilisek közül Steinberger Salamon: 353.50 K.

Márkusy hamisan bukott. Kohn Márkus nagykarolyi kereskedő még a múlt év közepén csődöt kért maga ellen. A leltározás alkalmával kitűnt, hogy Kohn az áruk nagyrésztét poton áron értékesítette s az így befolyt 30—40,000 koronát részben elrejtette, részben anyósának adta. A károsult hitelezők ezért csalás miatt feljelentést tettek Kohn ellen, a kir. törvényszék Kohn 7 hónapi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre ítélte. Kohn az ítéletet megfélemberte a kir. ítéletábrázolóhoz.

Tűz. Nagy tűz pusztított a napokban Urán. Ehrenreich Ignác gazdaságában levő gabonatermést és más kalászos terményt hamvasztott el a tűzvész. A kár 24000 korona, de biztosítva volt.

Uj körorvos. Érendrédi körorvossá az egyedüli jelöltet, dr. Herbst Géza budapesti gyakorló-orvost választották meg.

Halálozások. Moncsák János nyug. hajagosi gör. kath. tanító rövid szenvedés után 64 éves korában meghalt. — Syllaba Ernőné szül. Szenteleky Katalin életének 39-ik évében, megerősítve az utolsó szentségekkel, Jederen az Urban elhunyt. — Szép Géza beregszászi kir. törvényszéki elnök édes apja — Szép Antal — életének 81 évében Máramaroszigeten jobblétre szenderült. — Rohay László nyug. m. kir. pénzellenőr, életének 81-ik évében Szolyván elhunyt. — Özv. hadadi Kovács Jánosné életének 54 ik évében, Szőkefalván elhunyt. A megboldogultban Bartha Kálmán és Bartók László anyósukat, dr. Kovács Zoltán ügyvéd édes anyját gyászolja.

Keresztgyalázók. Felháborító esemény történt az elmúlt héten Érendredén, melynek tettesei szigorú és példás büntetést érdemelnek. Varga Zsigmond és Porzsolt János kö- műves legények nagy multságot csaptak és dalolva mentek a Szalacs felé vezető uton. Az utszélen egy kereszt hirdeti a hívők vallásosságát. Ez a kereszt szemét szurt az egyik legénynek és éktelen káromkodás között elővette revolverét és a Megváltó testébe három lövést tett. Az elvetemedett legények ellen a csendőrség megtette a feljelentést.

A Hortobágy hasznosítása. Kubik Gyula budapesti magánmérnök, ajánlatot adott be Debreczen városához a Hortobágy hasznosítását célzó öntözőművek létesítésére, ami a városnak a jelenleginél 420.000 koro-

nával több jövedelmet biztosítana. Kubik mérnök terve szerint a Hortobágy földjéből 32.000 hold javított legelőt és 10.000 hold belterjes gazdaságot létesítene mesterséges öntözéssel. A csatornázást egy 6 millió tőkével alakuló részvénytársaság fogja megvalósítani.

Halálos szerencsétlenség. Hétfőn halálos szerencsétlenség történt Nagykarolyban a vasuti állomás mellett. Pércsi Lajos mérki gazdálkodó a nagykarolyi vásárról hajtatott hazafelé szekérével. A szekéren hárman ültek: Pércsi, a felesége és még egy mérki asszony. Amint a szekér a vasut sorompójához ért, a lovak megijedtek a közeledő vonattól és neki- szaladtak a leeresztett sorompónak. A sorompó rudja kettétört és a megvadult állatok egyenest a mozdonynak vágattak a szekérrel, a mely elütötte a szekér hátsó részét. A lovak elszabadultak a szekérből, amely irtózatossá ro- pogással zúdított pozdójává. Pércsi Lajos és felesége messze kivágódtak a szekérből, a harmadik asszony a mozdony kerekai alá került. A kerekék levágták a szerencsétlen asszony mindkét kezét és mindkét lábát úgy, hogy meghalt. Az összeütöztetéstől súlyos zúzódásokat szenvedett Pércsiné is, a kit beszállítottak a nagykarolyi kórházba.

Előfizetőinket, különösen a papságot és tanítóságot kérjük, hogy az esetleges magán-, iskolai- vagy községi hírdetéseikkel alkalomaadtán lapunkat szíveskedjenek felkeresni.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására adni, hogy **szobafestő, czégyíró és mázólo műhelyemet** Eötvös- utca 2. szám alól **Werbőczy-utca 10-ik szám alá**, a kath. legényegylet mellé helyeztem át. A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel **Nádas György festő.**

Értesítés. Mély tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy hosszú évek gyakorlatára és tapasztalatára támaszkodva kiváló izléssel végez üzletem mindennemű szobafestő és mázólo munkát. Miért is a nagyérdemű közönség további becses pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel: **Daróczy József, szobafestő, Beresényi-utca 37. szám.**

Szép írásu fiatalember, kereskedelmi szaktanfolyamot végzett, könyvelésben és üzleti levelezésben több havi gyakorlattal bír, az esti órákban bárminő irodai munka elvégzésére vállalkozik. Czime a kiadóhivatalban.

Fályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

A kiéhezett tábora.

Kik volnának ezek?! Mi vagyunk kedves tanító testvéreim . . . mi, az elesigázott, agyonfáradt, anyagi gondoktól agyongyötört hitvallásos tanítók.

Igen! Ismét szegényebbek vagyunk egy féltve ápolott gondolattal, egy zsöngé, de mégis édes reménységgel és gazdagabbak egy nagyon fájó csalódással.

Elhangzott a pénzügyi expozé. Lukács betérjesztette az 1912-iki állami költségvetést. Diesekedve emlegette, mennyit fordít kulturális célra.

Láttuk belőle, hogy a kultuszárca bugdetje 16 millió 800 koronával lett nagyobb.

Jut ebből a csaknem 17 milliónyi emelkedésből a bpesti, kolozsvári és a műegyetemre 810 ezer, a középiskolákra 1 millió 669 ezer, a szakiskolákra 531 ezer, a gyogyepedagógiai intézetekre 166 ezer, az egyházak segítésére 896 ezer, a harmadik egyetemre és más átmeneti kiadásokra 3 millió és 100 ezer ko-

rona emelkedés. Jut továbbá az állami iskolák fejlesztésére és ujak létesítésére 4 millió, sőt jut az állami tanítók lakbéremelésére fél- millió korona . . . csak nekünk . . . elhagyatott hitvallásos tanítóknak nem jut semmi . . . semmi. Mi éhezhetünk, kinlódhatunk tovább!

Hát, osztályos társaim, ez így nem lehet tovább! Ezen változtatni kell! Csak félre az álszeméremmel, félre a könyörgéssel félre a gyáva siránkozással . . . itt tenni kell! Hisz nekünk is van tisztességes megélhetéshez jogunk! Bennünk is él, buzog, jogát követeli az önfenntartás ösztöne. Nekünk is van önértetünk, s mi is kulturemberhez méltó életet akarunk élni!

Bezzeg az állami tanítók nem sokat könyörögtek . . . és kaptak.

És a hithű katolikus Zichy János, aki a mi eszméink, a mi hitünk elveinek hirdetésével lett nagygyá, aki gyönyörű szavakkal kél mindannyiszor a hitvallásos iskolák, a valláserkölesi oktatás védelmére . . . most hallgatott? Mikor az állami és hitvallásos tanítók fizetése közötti különbséget még nagyobbá tették, egy szava sem volt?

Ugy látszik, a leggyönyörűbb nyelvezettel és okfejtéssel megszerkesztett kérvény- nél is többet tesz egy önértetes bátor köve- telés.

Számtalanszor hangoztattam e lapok hasábjain: mozduljunk meg, ébredjünk tette. Vártam, lestem szavaim hatását, visszhangját . . . semmi válasz.

Vagy ti, tanítótestvéreim megelégedettek vagytok? Avagy nem bántja önérteteket, hogy ugyanoly képzettségű, ugyanoly hiva- tást betöltő állami tanító nagyobb fizetésben részesül mint mi?! Plank Antal, Láng Pál, Fischer Pál, Szolomájer, Veisz, Szepacher, Schrekk, Duchnovszky, Bertók, Papp Ferenc, Hauler, Viezler, Movik, s a többi jelesek nem érzitek helyzetünk tarthatatlanságát? nem veszitek észre, hogy új idők szele szánt föl- löttünk, hogy új korszak hajnala lengedez körülöttünk? Hisz, ha hallgatunk, ha gyáván meghunyászkodunk, hallgatólág beismerjük, hogy az államiak tényleg különb tanítók nálunk!

Nem szünöm reménykedni, hogy mégis-mégis megmozdulunk valahára. Avagy micsoda ostoresapás, micsoda égbekiáltó igazságtalanság kellene még reánk, hogy új életet hozzon közénk?! Ébredjünk föl tunya álmunkból, dobjunk félre a fásult nemtörő- domséget és tegyünk valamit.

Tervem a következő, kérlek, nagyon kérlek tanítótestvéreim, szóljatok hozzám: Leg- első teendő volna a boldogok és megeléged- tetek álmát aluvó Szatmár-Ugocsamegyei kath. tanító egyesületet új életre hozni. Men- től többen *kérjük, követeljük* annak nagynevű elnökétől, hívja össze a gyűlést. A szatmári kartársakat pedig *kérjük* — ne tegyék fűg- gövé ezen gyűlés összehívását a nekünk, vi- dékieknek adandó ingyen ebédétől. Ennyit szí- vesen áldozunk, a saját zsebünkben . . . a jobb jövő reményében.

Ha a szatmár-ugocsamegyei tanítóegye- sület erre nem kapható, úgy nincs más mód, mint hogy *alakítsuk meg ügyeink védelmére az új tanító-egyesületet.*

Hisz ma már mindenki egyesül, társul, szövetkezik . . . csak mi volnánk megfosztva az egyesülésben rejlő előnyöktől.

Nem! Álljon össze a hitvallásos tanítók kiéhezett tábora, úgy oly erőt fogunk kép- viselni, mely kivívja a jobb, a szebb jövőt!

Kérlek — testvérek — szóljatok, írja- tok az itt elmondottakról.

Gaál Lajos,
a szociális szakosztály
választmányi tagja.

MINDENMŰ ELEMI ISKOLAI NYOMTAT-

- * VÁNYOK ÉS TANSZEREK KAP-
- * HATÓK A PÁZMÁNY-SAJTÓ
- * KÖNYVNYOMDÁBAN SZATMÁR-
- * NÉMETIBEN, ISKOLAKÖZ 3. SZ.

Tanári kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szelezky Mihály okl. tanárt a helybeli kir. kath. főgimnáziumhoz helyettes tanárrá nevezte ki.

Kitüntetett tanítók. A vallás és közoktatási miniszter Góczy István kökényesdi és Onczay Sándor tibai róm. kath. tanítóknak a nevelés és oktatás terén szerzett kiváló érdemeik jutalmazására fizetés természetével bíró 200—200 korona személyi pótlékot engedélyezett.

Szabadságolt tanító. Csepreghy Alajos mezőkaszonyi okl. tanító tanulmányainak folytatása céljából egy évi szabadságot nyert.

Szatmármegye iskolái szeptemberben. A f. hó 13-iki közigazgatási bizottsági ülésén Bodnár György tanfelügyelő megtette havi jelentését, a mely szerint az összes iskolákban a tanítások megkezdettek. Ott, ahol a tankötelesek beírva nem lettek, intézkedett a kényszerösszeírás iránt, sőt ahol szükség volt, bírságolás iránt is. Az egyes iskolákna! mutatkozó hiányok pótlására az iskolaszékeknek 1912. szept. 1-ig adott haladékokat. Jelenti tanfelügyelő, hogy az egyes egyházak 3 év alatt a következő összegeket fordították iskolaépítés céljaira: R. kath. 189,935. Gör. kath. 398,105. Gör. kel. 140. Ref. 409,785. Ág. ev. 3350. Izer. 27,5000, végül az uradalmak 6548 koronát. Összesen: 1.066,065 koronát.

Egyházmegyei tanítóegyesület. Régen kísért az eszme, hogy a szatmári egyházmegye összes róm. kath. tanítói egy egyesületbe tömörüljenek. Így nem lennének szétforgácsolva az erők, az együttműködés imponansabb, az állásfoglalás sulya bármi kérdésben is hatalmasabb lesz. E terv keresztülvitele végett az Ung-Beregmegyei Egyesület megkereste a Szatmár-Ugocea megyeit, ahol nemcsak rokonszenvesen, de nagy örömmel fogadják a társegyesülettel való összeolvadást egy közös „Szatmáregyházmegyei Egyesületbe“. Az alakuló közgyűlés már a közel jövőben várható.

Iskolahiány. Szomorú állapotokra vet világosságot a kultuszminisztériumtól kiadott hivatalos statisztika. E szerint 1908. végén, amikorról szól az utolsó statisztika, Magyarországon 427.155 tanköteles gyermeket nem irtak be az iskolába. Tizenöt olyan vármegyénk van, melyekben az iskolázatlan tankötelesek száma tizezernél több. És huszezer-nél is több a legnagyobb magyar megyében: Pestmegyében (24.216), továbbá Biharban (24.178) és Hunyadban (20.856), Máramarosban pedig nem kevesebb, mint 34.890. Más oldalról fogva a dolgot: Máramarosban a tankötelesek negyvenhét százaléka nem jár iskolába, Torda-Aranyosban negyvenhárom százaléka, Arad-, Szolnok-Doboka- és Hunyadmegyében harminckilenc százalék és még Csikvármegyében is, ahol a lakosság 86.4 százaléka magyar, a tanköteleseknek negyvenöt százaléka nem lát iskolát. Még szomorubb, hogy az iskolába nem járó tankötelesek között éppen a magyar gyerekek vannak többségben (37.2%), akiknél jobb sorsban vannak e tekintetben még az oláhok is, kiknek iskolázatlan gyermekei az összes ilyen gyermekeknek 35.4 százalékát teszik. Viszont a német anyanyelvű tankötelesek közül csak 4.4 százalék nem jár iskolába s a tótok közül is csak 8.4 százalék. Tehát jár iskolába, aki jár. Azaz, hogy nem jár. A beirt gyermekek „csekély“ harminckilenc millió félnapot s hozzá negyedfélmillió órát mulasztottak. Majd tizenhárommillió az igazolatlan fél napi mulasztások száma. Hitványul kevés vigasztaló van abban, hogy a mulasztók szülein behajtottak százharmincezer korona bírságot, ellenben nem tudtak behajtani, csak kivettetik: hétszázegyezer koronát. Látván ezt a szomorú statisztikát, szinte kétségbe kell esnünk népünk jövője fölött. A legszomorubb pedig az, hogy mikor 400 ezer gyermeknek nincs iskolája, akkor százmilliók kerülnek a hadseregbe és tizmilliók miniszteri nyugdíjakra.

Ovoda-vizsgálat. Mezőteremen okt. 15-én volt az ovodavizsgálat, a melyen a szülők és érdeklődők nagy számmal jelentek meg. Öröm volt hallgatni a többnyire sváb ajku gyermekek szép magyar verselését és énekeiket. A jelen voltak nevében Bárt Mihály h. lelkész, elnök mondott szép szavakban köszönetet Vörös Mariska ovonőnek sok fáradozásáért.

Szenvedély.

Csak a határig jó minden. Azon túl már elfajulás. Nemcsak a rosszban, de még a jóban is. A legnemesebb vágyak, mielőtt szenvedélylyé válnak — Shakespeare tollára valók. Mert tragédiák születnek azokból.

Egy ilyen tragédia készülődik mostanában Szatmáron is.

Valami tulhajtott jó fajult szenvedélylyé. Mert nagyon jó az utczaburkolás. A leg-sötétebb Németi álmódok erről hosszú téli és rövid nyári éjszakákon, csak egy kis gyalogjáróért esengve. Ez rengeti — Homeros-szal szólva — a ziveket a szőrös mellekben itt a város kellő közepén is, ahol az araszszal kimért kocsiutak miatt fehérre pingált oszlopokkal dolgozik az emberiség, hogy a gyalogjárók mentén félkilométernyire köveztelenül hagyott uttesten ne idézzék föl a délibábos Szahara poétikus számumját a vágató kocsi.

Tehát nagyon jó az utczaburkolás. De hát:

Jöjjön a város! apraja, nagyja...
Jöjjön csak Szatmár, a falu, mind!

és mondja meg a legöregebb ember, hogy látt-e már széles e városban máshol utczaburkolást végezni, mint az Attila-utczában.

Itt aszfaltozás járja télen nyáron, éjjel, nappal. Ez az utca ezzel ébred és ezzel nyugszik. Nincs olyan év-, idő- és napszak, mikor kátrányos füstjét ne gomolyogtatná az Attila-utczában az aszfaltot főző spórherd.

No, de kérem ez már szenvedély.

És semmiféle szenvedély nem visz jóra.

Szüret.

Külön, a szüretre szerződöttetett riporterünk fuldokló kacagással s a nevetőgörcsöktől eltortult arczczal bukik be a szerkesztőségbe.

— No, talán szeszmergezés? — kérdezzük szigoruan.

— Nem, nem! — hangtalanodott a válasz, amint ezt erősen tiltakozó fejrázásából kivettük. Megálltunk tanácstalanul. A riporter vonaglik és tajtékot ver a nevetés rohamaitól.

— No, ez belepusztul. Hamar a kut alá! A jeges víz aztán elkomorította a riportert és szóhoz jut.

— Milyen eset — kezdi fogvaczogva. — A hegyen történt. (Megint vaczog.) Este volt s az egyik kis nádfüvelű szőlőházából harsogó ének tört elő, (a riporterből meg a didergés). Arrafelé megyek. Hát látom ám, hogy nagyban rakétázik a zsuppető. Futok a házhoz, épen akkor van vége a nótának. Bekiáltok rémülten az ablakon: „g a kunyhó! S ahelyett hogy rohannának oltani, fölvidámodnak az arcok és rákezdik a torkok:

— Eg a kunyhó, ropog a nád...

— Hiába toporzékoltam, addig nem jöttem oltani, míg a tető nem recsegett. Akkor kaptak csak észbe. De aztán öntözték is a musttal. Az különben nem is való másra.

— Mit beszél?

— No igen. Nem inni való, mert mi hát a must? Az elrontott szőlő és félbenmaradt karczos. Karczost se iszom. Mert az meg elrontott must és félbenmaradt bor. Bort se iszom, mert az elrontott ürmös és félbenmaradt konyak.

A riporter filozofálni kezdett. Kénytelenek voltunk a mentőkkel elvitetni, mint egy félbenmaradt — Darwin-elméletet.

Mogen Dowed.

Igazán több *iroda-lom* pártolás volna kötelessége a helybeli zsidóságnak. Ime, van itt egy lapocska, majdnem a mesebeli béka sorára jut az erőlködéstől, és mégsem veszi észre még a zsidóság sem. Pedig napkeleti eredetű s akkorákat tud köpni, hogy becsületére válnék bármelyik hitsorsosnak, a melyik a Pannoniában üzi ezt az ősi foglalkozást.

Nem a „Szamos“-ról, de a „Szatmár-Németi“-ről beszélünk.

Ez a jeruzsálemi harcos annyi kirohanást intéz ellenünk, hogy megérdemelje a támogatást.

És hogy védi a zsidóságot!

Most is egy világfölfordító sérelmen kesereg. Hogy a Katholikus Legényegyesület szüreti mulatságot rendezett. Hogy erre nem hívott meg egy zsidót sem. Hogy azért ismert faji tulajdonsággal mégis elment arra a mulatságra hat zsidó. Hogy aztán ott, mikor tánczra kértek föl egy tüzről pattant leányt, ez is meg a többi is azt mondta nekik:

— B... zs... val nem tánczolunk.

Aj, waj, ezt csak nem veheti be Dávid gyomra.

Tessék hát pártolni, vagy legalább olvasni ezt a hősi „fajmagyar“ ujságot.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Terményárak.

Termény neve	K		f	
	K	f	K	f
Tiszta buza	24	80	22	60
Kétszeres	21	00	00	00
Rozs	18	80	17	60
Uj árpa	17	40	16	16
Zab	16	60	16	00
I-ső rendű tengeri	16	40	15	80
Kása	00	00	00	00
Paszuly fehér	28	40	00	28
Paszuly tarka	27	20	00	00
Szilva	00	00	00	00
Krumpli	4	20	3	80
Szalonna	2	08	1	96
Marhahus I. r.	1	56	1	36
Sertéshus	1	68	00	00

Kiadta 1911. évi október hó 18-án.

Tankóczy Gyula,
főkapitány.

FIGYELEM!

Bármilyen jellegű elemi népiskoláknál csak magyar nyelvű és olyan nyomtatványminták alkalmazhatók, amelyek a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által megállapított összes rovatokat tartalmazzák. Az összes naplók magyarul vezetendők. (Ut. 42. §.)

Pázmány-Sajtó

✻ villamos erőre berendezett könyvnyomda ✻

Szatmár, Iskola-köz 3.

Készít mindennemű nyomtatványokat izléses kivitelben és mérsékelt árak mellett.

Minden megrendelést portómentesen azonnal elintézzük.

Figyelem! Aki szép és elegáns ruhát akar a legdivatosabb szabás szerint, az forduljon teljes bizalommal **Miskolczy Pál** uri divat - szabóhoz, **Deák-tér 6.**, ki a legjutányosabb árban készít: **téli kabátot, angol raglánt, felöltőt öltönyt és szalonöltönyt**, ugyszintén **papi és egyenruhát.**

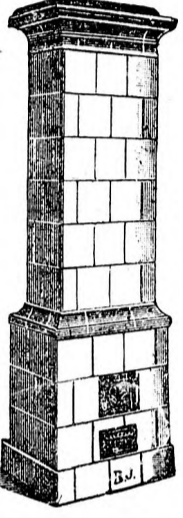
Blatniczky Fános

elsőrangú kályhás-üzlete.

Lakás: Raktár:

Zrinyi-utca 13. Petőfi-utca 3.
(Komáromy-ház) (Népbank-épület)

A legrégebb kályhás-üzlet Szatmáron.
Fennáll 14 év óta.

Szolid áruk.

Pontos kiszolgálás.

Készít a legkényesebb izlésnek is megfelelő minden nemű porcellán és cserépkályhákat, takaréktűzhelyeket kandallókat, fürdőkádákat és falburkolatot. :: Ugyanezekből állandóan nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangú kályhás munkásokat alkalmaz és minden munkát a saját vezetése alatt végez ugy helyben, mint a vidéken. —

Régi kályhák új szerkezetre való átalakítását jutányos árért vállalja.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

AMERIKAI

ÁRUHÁZ

Eötvös-u. 2. (Heinrich-palota) a Koronával szemben.

Férfi gallér 5 réti minden fazonban drb	12 kr
Dupla " 5 " " " " "	18 "
Sefir közelő I—I párja " " " "	23 "
6 pár férfiharisnya 75 kr., 1 pár	15 "
divatesikú I/I 123, 1 " "	25 "
Férfi vasalt ing fehér " " " "	90 "
" szines I sefir " " " "	120 "
" alsónadrág gombos " " " "	55 "
" szép himzéssel I—I " " " "	95 "
Selyem magánkötő " " " 25, 38, 50 s feljebb	
" patent másnik " " " "	20 "
1 pár divatos közelőgomb " " " "	15 "
1 " Glasse kesztyű női " " " "	48 "
1 " svéd utánzatú női kesztyű " " " "	25 "
1 " " férfi " " " "	25 "
1 " nadrágtartó " " " "	28 "
Bicikli sapkák " " " "	35 "
Divatos sétabotok " " " "	40 "
Gyermek patent harisnyák barna és fekete	
Szám 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
18 15 17 19 21 23 25 27 29 31 kr.	
Creton gyermek kötények " " " "	20 feljebb
Reform vászon női kötények " " " "	75 "
Fél " " " " " " " "	48 "
Divatos piaci táskák " " " 40, 55, 65 "	

ugyszintén női és férfi ernyők, klott aljak, mider letblák, corsetták, s még sok fel nem sorolható cikknek olcsón kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltenek.

Száról szájra

□ járja, □

hogyan legszébb a

SPITZ BÉLA

kosztüm kelme

ujdonsága.

Kékre festett kirakat!

Hám János-u. 1.

Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Díszművek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok

kötését és aranyozását, ugyszintén rajzok kasirozását, passepartouk, papir-reklámláblák aranyozását, pontos és tartós kivitelben, szolid árak mellett készít

Gárdos Ferencz

könyvkötészete

Szatmár-Németi, Deák-tér 7.

Halmi-ház.

A f. évi szatmári kiállításon jó munkáért BRONZÉREMMEL kitüntetve.

Legnagyobb nyeremény 600,000 márka.

A nyereményért az állam felelős.

Szerencse - jelentés!!

Meghívás a nyeremény kilátásra, mit a Hamburg városa által garantírozott nagy sorsjáték rendez, melyben

9 millió 841.476 márka okvetlen nyerésre kerül.

A nyeremények ezen sorsjátéknál a következők: a lehető legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 600,000 márka.

nyeremény á	nyeremény á
1 560,000 márka	1 300,000 márka
1 550,000 "	1 200,000 "
1 540,000 "	1 100,000 "
1 530,000 "	1 60,000 "
1 520,000 "	1 50,000 "
1 515,000 "	1 45,000 "
1 510,000 "	1 40,000 "
1 305,000 "	1 30,000 "
1 303,000 "	1 20,000 "
1 302,000 "	1 15,000 "
	1 10,000 "

Az egész sorsjátékban, mely 7 osztályból áll, 100,000 sorsjegy játszik, melyek közül 48,405 nyeremény és 8 nagy jutalom lesz kisorsolva, a mely szám körülbelül az összes sorsjegyek felét képezi és így minden második sorsjegy nyer.

A lehető legnagyobb nyeremény szerencsés esetben, az első osztályban 50,000 márka, mely a hetedikben pedig 600,000 márkára emelkedik.

Egy egész eredeti sorsjegy 6 márka, azaz 7.— K
Egy fél " " 3 " " 3.50 "
Egy negyed " " 1.50 " " 1.75 "

A következő osztályokra való befizetések, valamint a pontos nyereményjegyzék, a hivatalból kiadott és a város czimerével ellátott játéktervezetből tudhatók meg, amelyet kívánatra ingyen és bérmentve előre beküldök.

Mindenki, aki résztvesz a sorsjátékban, a huzás megtörténte után azonnal, minden felszólítás nélkül kap egy hivatalos jegyzéket.

A nyereménypénzeket én fizetem ki és küldöm el a legnagyobb pontossággal és legnagyobb titoktartás mellett.

A közeledő huzás miatt a megbízásokat azonnal vagy legkésőbb október 27-ig a legnagyobb bizalommal az alanti címre kell beküldeni:

Samuel Heckscher senr.,
49 bankháza Hamburg 36.

Itt levágandó.

Megrendelő **Samuel Heckscher senr.**
banküzletének, Hamburg 36.

Küldjön nekem { egész sorsj. à 6.— M. (7.— K)
fél " " 3.— M. (3.50 K)
negyed " " 1.50 M. (1.75 K)

Cim
No. 1134.

A pénzt postautalványon küldöm. } A nem
A pénzt utánvételezze. } megfelelő
A pénzt mellékelem. } törleendő.

Ha ingatlant akar venni, vagy eladni, jelzálog-kölcsönt keres, mielőtt bármiféle gazdasági cikket beszerezne, vagy a gazdasági élet bármely ágába vágó szükséglete van, — forduljon bizalommal **Poszvek Nándor** gazd. szak-irodájához Szatmár, Kazinczy-u. 7. sz.

Buhinszky Sándor

köszörüs-mester Szatmár-Németiben,
a rom. kath. püspöki elemi fiúiskola telkén.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy özv. Komán Jánosné évek óta jó hírnévnek örvendő

☞ köszörüs-műhelyét ☜

folyó évi augusztus 1-től átvettem és azt több nagy városban szerzett tudásommal a n. é. közönség megelégedésére óhajtom tovább vezetni.

Műhelyemben borotva, olló, zseb-, konyha- és asztali kések, érvágó, köpülőző gépek, valamint bádogos és szabó ollók köszörülését jutányos árakban vállalom el.

Készítendő munkákért kívánatra házhoz küldök.

A m. t. közönségnek továbbra is szives pártfogását kérve, tisztelettel

Buhinszky Sándor
köszörüs.

ÉRTESÍTÉS!

Gyermekiátékok, üveg- és porcellán-edények, elegáns sétatövek, háztartási cikkek nagy választékban kaphatók

A SZATMÁRI BAZÁRBAN
SZATMÁR, KAZINCZY-UTCZA.

Őszi és téli idény beálltával van szerencsém a saját gyártmányu bőrkezttyü áruimat

a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani.

Nálam vásárolt kezttyükért garanciát vállalok.
Szakadás esetén díjmentesen kicserélem.

Női glacié kezttyü, I. minőség, angol varrás, párja 3. — K	
„ „ „ I. „ kívül varrott, „ 2.80 „	
„ „ „ II. „ megbízható, „ 1.50 „	
„ özbőr „ I. „ belül varrott „ 2.90 „	
„ antilop „ I. „ francia varrás „ 4.50 „	
„ „ „ II. „ belül varrott „ 3.40 „	
Férfi kutyabőr kezttyü, erős, belül varrott „ 2.90 „	
„ bagariabőr „ „ angol varrott „ 3.60 „	
„ özbőr „ „ belül varrott „ 2.90 „	
„ szarvasbőr „ „ angol varrott „ 4. — „	

Férfi és női bélelt bőrkezttyük már 2.20 K-tól feljebb.
Óriási választék mindenféle kötött meleg kezttyükben.

HERCZ SÁNDOR

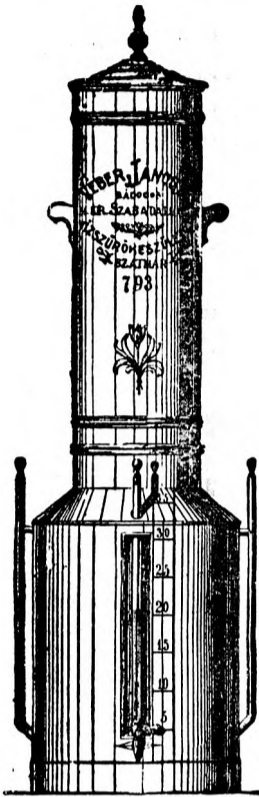
speciális kezttyü-, fűző- és műkötszertárában
Szatmár, Deák-tér 3. (városház mellett.)

Kezttyük, fűzők mérték után
pontosan készülnek, s tisztítását és javítását elvállalom.

Hibás tükröket

azonnal jelentkezők részére újból fonesoroztat
Györy Károly üvegkereskedése.

Az egészség fenntartására legfontosabb kellék a tiszta bacillusmentes

IVÓVIZ,

mit úgy érünk el, ha a **Weber János-féle szab. és orvosilag kipróbált eredeti vízszűrőkészüléken szűrt vizet használunk.** Országszerte el van terjedve, amit több elismerő levél bizonyít. Óvakodjunk a szűrésre be nem vált és rossz anyagból készült utánzatoktól.

Weber János bádogosmester

Szatmár, Árpád-utca 61. szám.

Hallatlanul olcsó árak!

grammofon, varrógép és kerékpár cikkekben

Groszmann

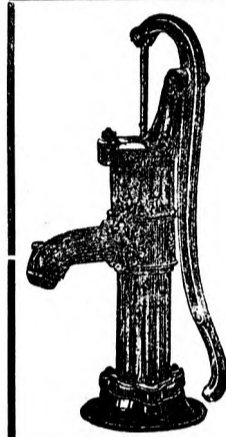
óras-, ékszerész- és műszer-üzletében

Deáktér 12. sz. alatt

(özv. dr. Török Istvánné házában),

amelyről bárki személyesen meggyőződhetik anélkül, hogy valamit is vásároljon. — Lemezeim legjobb gyártmányu és legszebb felvétel. —

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Dahlström Géza

városi kútmester
kútfurási vállalata
Majláth-u. 9.
— Telefon 233. —
Szivattyuk felszerelését elvállalja.

Bartos J. cserépkályha-raktára Szatmár

ISTVÁN-TÉR 11. SZAM.

Készít cserép és porcellán-kályhákat, kandallókat, takaréktüzhelyeket, fürdőkádakat és falburkolatokat hazai és külföldi gyártmányokból, továbbá elvállalom régi kályhák átrakását, javítását és tisztítását a legjutányosabb árak mellett.

Minden munkámért szavatolok.

A nagyérdemü közönség szives pártfogását kérve teljes tisztelettel

BARTOS J. kályhás-mester.

RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészete
Budapest, IV. ker., Váci-utca 59. szám.

Hazánkban a legnagyobb műfaragó-intézet. Készít: stilszerű oltárt, szószéket, keresztelőkutat, gyónószéket és templompadokat, sekrestyeberendezéseket, képkereteket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt árban. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztuti képeket művészi kivitelben és jutányos árakon szállítunk. — Munkafőlvétel czéljából készséggel küldjük ki díjmentesen szakértő megbízottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegtablakkal való ellátására. — Arjegyzéket, költségvetést és terveket készséggel küldünk.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Itt már, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Butor márványok raktáron.

Bel- és külföldi kőfajokból

diszes sirkövek

kaphatók, ugymint:

fekete svéd és szilézai, szürke és fekete carrarai márványokból a legdiszesebb modern kivitelben, a legjutányosabb árban.

Elvállalok *sírszegélyezéseket, sír-fedeleket, kripták*, valamint *templom és utszéli kőkeresztek* készítését, továbbá *épületekhez* mindennemű kőfajokból *kőfaragásati* munkákat.

Becses pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Grosz I. Izidor

sírkőgyáros és kőfaragó-vállalkozó

Szatmár, Attila-utca 11.

Butor márványok raktáron.

Ha olesó és jó lisztet akar venni,
Ha friss, jó fűszert akar olesón venni,
Ha tisztánkezelt olesó s jó bort akar
Ha jó festék- és lakkárut (inni, akar használni; ugy keresse fel

Lindenfeld és Domokosné

legolesőbb fűszer és vegyesáru üzletét

Szatmáron, Deák-tér 27. sz.,

báró Vécsey-ház. — Telefon 274. sz.

és Árpád-u. 22. Telefon 275. sz.

Bertha Károly műkertész

Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden idényben mindennemű
:: élővirág diszmunkák ::

alkalmi-, menyasszonyi-, koszorúslány- és mellsokrok. — Alkalmi-, ravatal- és sírkoszorúk, sírsokrok a legizlésesebb kivitelben, jutányos árban pontosan és gyorsan készíttetnek.

Vidéki megrendelések különös gonddal elintéztetnek. Park- s kert-rendezések vállaltatnak.

Sürgőnyezim: Bertha kertész Szatmár. — Telefon-szám 27.

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégebb egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállit kitünő minőségben bámúlatos olesó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tűzben aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartókat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

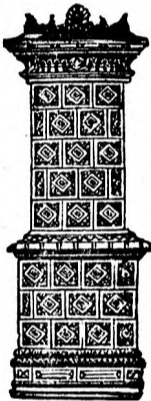
Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegény templomoknak jelentős engedmény. Választékot vásárlási kényszer nélkül küld.

Arjegyzék és költségelőirányzat ingyen.

60

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint **Batthyány-utca 10. szám** alatt a mai kor igényeinek megfelelő

UJ KÁLYHA RAKTÁRT

nyitottam. Raktáron tartok *elsőrendű cserép- és porcellán-kályhákat, takaréktűzhelyeket, porcellán-fürdőkádakat. Javításokat, átalakításokat* felelősség mellett a legjutányosabb árban, a legrövidebb idő alatt eszközölök. Magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva maradok

teljes tisztelettel

66

HÜBNER LEÓ, kályhás-mester.

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

Szatmári Polgári Takarékpénztár Részv.-T.

Előnyös feltételek mellett folyósít törlesztéses jelzálogkölsönöket 50—65 évig.
A „Hollandi“ Életbiztosító Társaság Főügynöksége.

ALAPTŐKE 600.000 KORONA.

Előnyös kölcsönöket nyujt:

Váltókra, értékpapirokra és árúkra;
Folyósít jelzálogkölsönöket;
Elvállalja építkezések finansirozását;

ELFOGAD **BETÉTEKET** 5% **KAMATOZTATÁS** MELLETT.

Üzlethelyiség: Hám János-u., Színház mellett.

Pártoljuk a hazai ipart!

KEPES SÁNDOR

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alaku pyramisokat, obeliszkeket, keresztteket, emléktáblákat, sírfedeleket, mezei keresztteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE. Fiók-üzlet: **Szatmár, Attila-u. 4.**

Felhívás!

Tisztelettel felhívom a hölgyközönség szives figyelmét arra, hogy

Árpád-utca 18. sz. alatt

angol-, francia-,

szabászati-, varró-,

kézimunka-,

rajz-tanintézetet

és női-divattermet

nyitottam.

Tanítványaim könnyű és a legújabb módszerrel tanulnak.

Tanintézetemben a tanítványok saját magoknak készíthetik ruháikat.

Tanítási-díj 20 K

Jelentkezni lehet a beiratkozásokra mindennap délelőtt 9-12-ig, d. u. 2-5-ig.

A nagyérdemű hölgyközönség szives pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Kende Gizella

szabászati tanítónő.

Varróleányok jó díjazással felvétetnek.

Legszebb kivitelben tisztít minden ruhaneműt, gallért, kézelőt

JOÓ SÁNDOR

gőz és villanyerőre berendezett

mű-ruhafestő

vegyszeti tisztító-intézet.

Szatmár, Várdomb-utca 16.

Fióközletek Szatmáron:

Attila-utca 4., (Majercsik-féle ház.)

Kazinczy-utca 21., (dr. Wallon-féle ház.)

Egy használt, de igen jókarban levő

Zongora

eladó Töltés-utca 11. sz. alatt, Kurrach P.-nál.

WALEK és RAJZ

angol és francia különlegeségű czipészek, hol saját készítményü kész czipők is kaphatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Bölönyi-féle ház.)

BÁNK LŐRINC

első rangú női divatterme

Szatmár, Széchenyi-u. 14.

Uray-ház, I. emelet.

Van szerencsém felhívni a n. é. helybeli és vidéki hölgyközönség figyelmét elsőrangú

női ruha divattermemre,

hol a legújabb francia és angol divat szerint készülnek mindennemű női felsőruhák, u. m. kosztümök, bluzok, aljak, köpenyek, pongyolák stb. személyes felügyelet mellett elegáns szabás szerint és gondos kivitelben. Egyszermind tudatom, hogy dus

Kész Női Ruharaktárt

rendeztem be kizárólag saját készítményű női felsőruhák, kosztüm- és köpenyekből, melyeket a legjutányosabb árértéke-áru-ítom. Az áruk jóságáról és finom munkájáról mindenki meggyőződhetik anélkül, hogy vásárlás kötelezné.

A n. é. hölgyközönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Bánk Lőrinc a berlini szabász akadémián képzett okl. szabász.

— Látad már Bánk Lőrinc kész női ruharaktárát?
— Még nem.
— El ne mulasd megnézni a szebbnél-szebb női felsőruháit, melyek egytől-egyik a legújabb divat szerint készültek.

Inglík József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű *polgári öltönyöket, papi reverendákat*; mindennemű öltöny készítésnél a főszólyt az *elegáns szabás és finom kivitelre* fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányú szövetekben. Elsőrangú egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem *nagy forgalma* által áruimat *olcsóbb ár mellett szállíthatom*, mint bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközölteknek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni; biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,

szabómester.